

լոյսն, որ նոյնպէս իր կարգին պիտի ջանայ վառ պահել սոյն խանդը, եւ իրեն շուրջ խմբուած տեսնել եթէ ոչ ամբողջ գաղութն՝ գոնէ մեծամասնութիւնը: Շարաթական պիտի ունենայ նաեւ յաւելուածներ ուսմաններէն լեզուաւ:

9. “Շոր կեանք”. Սկսած է հրատարակուիլ ի Թէհրան. մեզի անմատչելի:

10. “Սուրիական մամուլ”. Ասորիք վերջերս՝ մանաւանդ իլիլիկոյ պարպումէն ետքը՝ ժամադրաւոր դարձած էր հայ հոծ բազմութեան. հոս ալ պէտք էր դարձեալ մամուլ մը, որ անմիջապէս սրտերն սփոփէր ու վառ պահէր տարագիրներու ազգային ղգածումը: “Սուրիական մամուլ” օրաթերթն ահա՝ տնօրէնութեամբ Տիգրան Երեցեանի՝ կու գար նաեւ սիրոյ եւ համերաշխութեան սերմը ցանել հայ եւ օտար ցեղերու միջեւ. ան գրեթէ միաժամանակ լոյս տեսաւ “Ազատ ինքնահայ” ուն հետ (Յուն. 29 Հալէպ¹). Բայց անկից աւելի մեծ եղաւ իր տպագրեալ ծաւալն եւ շարժան երկու անգամ կանոնադր կերպով սկսաւ լոյս տեսնել, տարով միշտ առաջնորդող խմբագրականներ, տեղական ու ազգային կեանքէ տեղեկութիւններ, քաղաքական լուրեր: Յանձին “Սուրիական մամուլ” Ասորիքի Հայութիւնն այս երրորդ անգամն է, որ կ’ունենայ իր պարբերաթերթն՝ աւելի կատարեալ քան միւսներն: Կը մաղթենք “Ս. մամուլին” եւ “Ազատ ինքնահայ” ուն, որ իրենց շուրջը գտնուող գաղութին կեանքն ըլլան, անշէջ պահեն հայ սիրտը եւ մտաւորական ուժերն ալ ոգեւորեն դիմելու դէպ ի գրականութեան ծաղկեալ դարաստանները:

11. “Վաստակ”, առեւտրական տնտեսական շարժաթերթ ի Կ. Պոլիս. տակաւին չենք տեսած:

Հ. Ա. 70.

¹ Հալէպ 1919ին լոյս տեսած է նաեւ “Ինքնահայ” երկօրեայ թերթ մը, որուն անձանցով ենք մօտէն:

ՄԱՏՆԵԱԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵԼԵԿՈՒԹԻԻՆՆԵՐ

1921 ՏԱՐԻՈՑ

Գ. Գեղարուեստական եւ Պատմական:

Diehl Ch., L'Architecture arménienne aux VIIe et VIIe siècles. REA. I, 3, 1921, էջ 221—231. — Ստրիգովսկի ծանօթ աշխատութիւնը նկատի կ’առնու. թէեւ կը գնահատէ զայն, սակայն չափազանց կը գտնէ Ստրիգովսկի հայանպաստ կարծիքները: Զ—Է դարերուն հայ արուեստին ինքնատիպ գծերը շատ աւելի քիչ են քան որ կը հաստատէ Ստրիգովսկի հայկական ազդեցութիւնն անուրանալի է: Ճիշդ է, որ Թ—ԺԱ դարերուն հայ արուեստն աւելի ինքնայատուկ եւ ստեղծագործ նկարագիր կը զգենու, — թէեւ նոյն իսկ այս շրջանի գլուխ գործոցներն հին հրաշակերտներու կրկնումն են — ճիշդ է, որ հայ ճարտարապետութիւնը Թ—ԺԱ դարուն թողուց հայրենի անձուկ սահմանները, եւ բաւական ընդարձակ աշխարհակալութիւններ ըրաւ. ի վերայ այս ամենայնի կարելի չէ Ստ. ի հետ սա յուսով պարարուիլ, թէ գտնուած է “այն հաստատուն հողը”, որուն վրայ պիտի կերտուէ Արեւելքի քրիստոնէական արուեստի յառաջագայումը եւ զարգացման պատմութիւնը: Գիլ այս անթիւ կու տայ չորս լուսատիպ նկար (Ֆեթֆաճեանէ)՝ Երեւոյքի, Տեկորի, Զուարթնոցի, Գարաֆիլի տաճարներէն, բաց աստի Երեւոյքի եւ Տեկորի տաճարները գունատիպ: — Գիլ յօդուածը թարգմանած է հայերէն՝ Տ. Ե. Մելիք, Կոնստանթնուպոլիս, 1921, թիւք՝ 32, 33, 34, 35.

Բարգէն Եպ.՝ Մեծն Ներսէս (353—373). Կոնստանթնուպոլիս, 1921, թիւք՝ 24, 25, 26, 27. — Զորս յօթիւնը հետեւեալ տեսակէտներով. Իր տեղը պատմութեան մէջ. Ծագումը. Կրթութիւնը. Սենեգիրը, Կատարած գործը՝ դպրոցական, եկեղեցական, մարդասիրական. Վախճանն ու յիշատակը. Յարտ դրած է “Շարական Մեծ Ներսէսի” Ոգորմեա ԳԶ. “Որ ասացեր”:

Tournebize F., Les Frères-Unites ou Dominicains arméniens. ROC II, 1920/21, էջ 145—161. — Հիմնուած զիսաւորաբար Արեւելի աշխատութեան վրայ (Սիսական) կը գծէ Միաբանող եղբայր ծանօթ պատմութիւնը, ծանրանալով Բարթողիմէոսի (1318—1333) եւ Նիկողայոս Ապարանեցւոյ վրայ (1560—1598), որով եւ կ’աւարտէ առաջին յօդուածը: Զափազանց խիստ կը գտնէ Միաբանողներու լեզուական աղճատումներուն դէմ արձակուած դատակիւքները, բայց չ’ուրանար, որ կրօնական խնդիրներու մէջ անխոհեմ քայլերէ զերծ չեն ձեռնարկ միշտ:

Գալէմբեարեան Հ. Գր.՝ Կենսագրութիւններ Ա. (1554—1822): Կենսագրութիւններ երկու հայ պատմական Հայ կաթողիկոսներու եւ ժամանակին Հայ կաթողիկոսի: Վիեննա 1915, էջք

